

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

Quomodo Mu[n]dus sit vnus. Cap. 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

guli enumerati mundorum gradus, modo homini conuenienti inueniuntur: quos cum in homine ter maximus Mercurius cōspexisset, iure exclamauit: O homo, admirabilis nature artificium. Patet, quid de mundorum gradibus, ex sententia Platonis dicere debeamus: qui per fundamenta, & principia Peripatetica, concedi omnes nō possunt; præsertim, quia Arist. nec ideales, nec rationales, nec seminarios mundos ponit: sed eos potius pro facultate variis rationibus reicit: nec ita singula esse in cælo, & in singulis elementis existimat, ut Plato. Propterea Arist. ex enumeratis concedit mundum incorporeum, qui est omnia in eminentia: Ex corporeis, ponit mundum pro vniuerso corporeo. Insuper admittit mundum paruum, metaphoricè mundi nomine designatum: Cælum concederet esse mundum corporeū, sola eminentia cætera corpora continens; non ita tamen, ut modo aliquo formas quatuor elementorum includeret redactas ad igneam puritatem. Quare ita dissentiant, ut ratione diuersitatis principiorum conciliari nequeant.

Quomodo Mundus sit vnus.

CAP. VI.

I ad nuper dicta conuertimur, variasque mundi significationes, mundorumque gradus consideramus: optimè percipiemus, mundum & vnus,

vnum, & duos, & plures, & innumeros iudicari posse: adeo, vt à calumnia conuenienter vindicare valeamus Empedoclem; qui mundum litis, & amicitiae excogitauit: necnō alios nonnullos, qui mundos innumeros reperiri existimarunt; verè enim mūdi sunt multi: quorum illi sunt maiores, & magis continent; hī minū extēduntur, magisque indiuidui sunt. Eadem ratione, & via, gemitus Alexandri rectam rationem assignare valeamus: deplorauit enim Alexand. conditionem suam, audiens plures dari mundos, cū ipse incomparabili labore adhuc vnus imperio non fuisset potius. Inquiunt alij, causam fletus, & lacrymarū eius, fuisse desiderium imperij inanium mundorum Democriti: sed falluntur; non enim Alexander, qui cumulatè ab Arist. didicerat, vnicum esse mundum corporeum; tam crasso detinebatur errore, vt putaret dari innumeros illos Democriti mundos. Sed censendum est, eum iure luxisse; cū contulisset hunc corporeum mundum, pro cuius assequendo imperio laborauit, cum mundo eminenti, & diuino: nouit enim mundum hunc esse mundū mortis, & tenebrarum, supra quem dantur alij longè præstantiores; pro quorum adeptione inania sunt arma, & militaris ea disciplina, qua se cæteris antecellere manifestauit. Datur itaq; varij mūdorum ordines: in quibus, præter cætera, hoc est admirabile; vt ex omnibus, quasi ex centro, & orbibus, vnum confurgat

Q3

vniuersum; omni ex parte, cunctisque modis,
 vniuersi plenitudine, & conditionibus hone-
 statum. Verum ex innumeris mundis vnum
 eligens, qui presentis est considerationis, mū-
 dum scilicet corporeum ex omnibus corpori-
 bus constitutum; assero vnā cum Platone, &
 Arist. eum esse vnum. Rationem vnitatis eius,
 assignauit Plato in Timæo inquiring: Vnus
 profectō est mundus, si modō ad vnius simili-
 tudinem est formatus, &c. adeō, vt ex vnitatem
 mundi Idealis, ostēdat mundum corporeum
 esse vnum. Hanc rationem parui pendunt Pe-
 ripatetici, & præsertim Alexander: quia etiam
 hominis, equi, & aliorum, vna est Idea; & ta-
 men multa sunt indiuidua sub specie, eam imi-
 tantia. At falluntur profectō; quoniam secus
 de totius idea, quā de idea partium se habet:
 nam de ratione Ideæ vniuersi est vnitatem, ac vt
 vnum solum sit participans; nam idea vniuer-
 si est quid aggregatum ex omnibus Ideis,
 de cuius ratione est vt non possit à multis
 participari: & hoc indicat Plato addens:
 Quod enim viuientia omnia, quæcunque in-
 telliguntur, continet, socium alterum ha-
 bere non potest: est itaque de ratione vni-
 uersi, vt vnicum sit. Et Aristot. dum potiorem
 causam vult asserere, quæ cæterarum sit fun-
 damentum, ad hanc confugere cogitur; vt pa-
 tet ex mundi definitione, ac etiam ex nomine:
 nam & vniuersum ab eo nuncupatur, & om-
 ne, & totum, & cunctorum ordinata series, &
 rerum

rerum plenitudo; & magnum, ac vniuersum animal: quæ omnia indicant, de ratione vniuersi hoc esse, vt vnū sit; ideò de ratione idæ vniuersi, id ipsum esse dicitur. Scio nonnullos ex interpretibus Arist. existimare, mundo solum repugnare multitudinem ratione materiæ, non autem ratione formæ: quos manifestè errare patet; si nomen, definitionem, proprietatemque mundi consideramus; quæ ab Aristotele explicantur. Propterea cum Platone, & Aristotele dicamus; etiam de ratione formæ mundi esse, vt vnus sit. Præterea, mundū esse vnū, cōfirmatur ex efficiente, & fine: nā fluit ab ipso vno, & ad vnū cōuertitur, & tendit; qđ ab ipso vno, vt vnū est, fluit, vnū est; quod tendit ad vnum, & proximè ex corporibus cum vno necitur, pariter vnum esse debet. Demum ostenditur mundi vnitas à Platone, ratione sumpta à materia; quæ est caussa, sine qua res non valent esse multæ: nam materia mundi, est corpus omne, sub sensum cadēs. Dicamus itaque: Quod constat ex vniuersa materia; immò id, de cuius ratione est, vt ex vniuersa materia cōstet; necessariò est vnū: Vniuersum est huiusmodi: Quare vniuersum necessariò est vnū. Arist. in 12. Metaph. 49. mundum esse vnum ex eo ostendebat; quia primum principium, primaque entelechia, vna est; nec potest esse multiplex: quæ ratio similis est rationi Platonice supra relatæ, desumptæ ex ipso vno, à quo mundus pendet. Hæc tamen est

differentia; quia secùs Plato dependentiam mundi ab vno manifestat, quàm Arist. & magis ipsum vnum supra mūdum eleuat, quàm faciat Aristoteles.

De principiis proximis corporei Mundi.

CAP. VII.

SI à primis ordiri volumus, & Mundi principia cupimus cognoscere, primò nobis occurrit vnum, quod absolute principium est: mox sequuntur in omnibus recedentibus à primo, tria communia principia; infinitū, terminus, vnio: succedunt tertio quinq; rerum genera, siue communes essendi caussæ; essentia scilicet, identitas, alteritas, motus, & status; quæ principia, & genera, modo quodam intelligibili reperiuntur in mundo intelligibili, modo rationali insunt in mundo rationali, demum modo corporeo inueniuntur in mundo corporeo. Vt in supernis supra corpus collocatis, ex principiis dominatur terminus, & vnio; ex generibus, essentia, status, & identitas: ita in corporibus dominatur infinitum, motus, & alteritas. At de principiis loquens, quoniam priora sunt, assero cum Platone in Philebo, principij nomen propriè denotare caussam efficientem: quod etiam latenter indicauit Arist. in 3. de anima cont. 19. in qua significatione absolute vnum est primum principium; Latè tamen principij nomen ad alia quoque extenditur. In